

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Горбаченко Олександри Володимирівни на тему: «Теоретичні засади інституційного забезпечення зовнішніх функцій держави: порівняльно-правовий аналіз досвіду України та Угорщини», що подана на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Дисертаційна робота Горбаченко Олександри Володимирівни на тему: «Теоретичні засади інституційного забезпечення зовнішніх функцій держави: порівняльно-правовий аналіз досвіду України та Угорщини» була розглянута на засіданні міжкафедрального семінару, який було проведено 05 листопада 2024 року, протокол №4.

1. Актуальність теми дослідження. Питання функціонування держави залишаються ключовими у теорії та практиці державотворення, адже без впливу на суспільні відносини держава не може виконувати свої завдання та досягти визначених цілей. Ще з часів проголошення Незалежності питання європейської інтеграції та вступу до Північноатлантичного Альянсу були на порядку денному, але через нестабільність у внутрішній політиці та економіці пріоритетність цих напрямків часто змінювалася. З початком повномасштабного вторгнення росії на територію України відбулися суттєві зміни в процесі державотворення та становлення демократично-правової держави, що підкреслило необхідність підсилення зовнішньополітичної співпраці. У цьому контексті вкрай важливим і необхідним є підвищення ефективності інституційного забезпечення реалізації зовнішніх функцій органами державної влади, які виступають гарантом стабільного міжнародного розвитку правової держави та забезпечення оптимальної взаємодії з іншими державами. Дослідження теоретичних засад інституційного забезпечення зовнішніх функцій держави крізь призму порівняльно-правового аналізу досвіду України та Угорщини є необхідним для зосередження уваги науки на інтеграційних процесах України, зокрема в умовах війни. Теоретичну основу дисертації склали праці відомих вітчизняних науковців, серед них: Андрусенко О., Буцан М., Віднянський С., Волянюк А., Гладенко О., Гусарев С., Дідич Т, Держалюк М., Джураєва О., Дзевелюк М., Задорожній О., Іллар К., Корнієнко О., Корольова В., Кельман М., Лошихін О., Мельничук С., Орзіх М., Пархоменко Н., Петришин О., Скоморовський В., Сало В., Солодкова К., Соскін О., Скакун О., Федуняк С., Француз А., Ханін І., Чекаленко Л., Шевченко А., та ін., а також зарубіжні: Андраш Бозокі, Даніель Хегедуш, Ендрю Хіггінсі, Бенджамін Новак, Аттіла Барта. Хроновскі Нора, Хенес Ботонд, Золтан Йожа, Крісто Гіла, Міклош Угро, Тамаш Молнар, Ніколас Куліш, Петер Ксерн, Йожеф Петретей, Габар Сульок, та ін.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дане дослідження належить до фундаментальних наукових досліджень з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-

економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу, включених до Переліку пріоритетних тематичних напрямів наукових досліджень і науково-технічних розробок на період до 2023 року, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 942 від 7.09.2011, зі змінами, внесеними згідно з Постановами Кабінету Міністрів України № 970 від 24.10.2012, № 741 від 23.09.2015, № 556 від 23.08.2016, № 380 від 21.04.2021.

Дисертаційне дослідження проведено в межах науково-дослідної теми кафедри теорії та історії держави і права Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК» – «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення прав людини та дитини в умовах розбудови правової, демократичної, соціально-орієнтованої держави з широко розгалуженими інститутами громадянського суспільства» (номер державної реєстрації: 0118U001384).

3. Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна дисертаційного дослідження полягає у тому, що дисертація є першим у вітчизняній науці комплексним дослідженням теоретичних засад інституційного забезпечення зовнішніх функцій держави на основі порівняльно-правового аналізу досвіду України та Угорщини, в якому:

вперше:

– аргументовано потребу в дослідженні проблематики інституційного забезпечення зовнішніх функцій держави в умовах євроінтеграційного курсу України через порівняльно-правовий аналіз досвіду України та Угорщини, яка обумовлена можливістю виявити сильні та слабкі сторони в їх функціонуванні, а також розробити теоретичні висновки, визначити головні напрями удосконалення законодавства України з метою підвищення ефективності зовнішніх функцій держави в умовах євроінтеграції;

– на основі системного підходу до дослідження генези зовнішніх функцій держави прослідковано динаміку її розвитку у наступні періоди: 1) 530 р. - початок IX ст.; 2) початок IX ст. - перша половина XVI ст.; 3) перша половина XVI ст. – середина XVII ст.; 4) середина XVII ст. - початок XX ст.; 5) початок XX ст. - 16 липня 1990 р.; 6) 16 липня 1990 р. – по теперішній час;

– у рамках компаративістського підходу до систематизації основних зовнішніх орієнтацій Угорщини пропонується визначити для України такі її ключові зовнішні напрямки: 1) просування національних інтересів, забезпечення безпеки та територіальної цілісності; 2) залучення інвестицій та формування сприятливого інформаційного простору; 3) розвиток співпраці з міжнародними партнерами, організаціями та громадськістю; 4) формування позитивного іміджу України на міжнародній арені; 5) інтеграційні процеси та співпраця з ЄС і НАТО;

– доведено, що основними проявами зовнішніх функцій, як в Україні, так і в Угорщині є: сутність і соціальне призначення держави; напрямки державної діяльності; основне спрямування державного впливу та його кінцева мета; методи, форми, способи, принципи та засоби реалізації

зовнішніх функцій держави; взаємозв'язок практичної діяльності з поставленою метою;

– виокремлено моделі інституційного забезпечення зовнішніх функцій України та Угорщини в контексті порівняльно-правових підходів. В Україні: правотворча модель діяльності Верховної Ради, правозастосовна модель діяльності Президента, оперативно-виконавча модель діяльності Прем'єр міністра та Кабінету міністрів; правоохоронна модель діяльності Міністерства закордонних справ. В Угорщині: правотворчо-представницька модель діяльності Парламенту (Національних зборів), виконавча модель діяльності Уряду та прем'єр-міністра, контрольно-виконавча модель діяльності Президента, право-підтримуюча діяльність Міністерства закордонних справ і торгівлі. Вказані моделі відображають специфіку функціонування інституцій у сфері зовнішньої політики обох країн та їх підходи до реалізації зовнішніх функцій;

удосконалено:

– доктринальні підходи до розуміння категорії «функція» як поєднання трьох основних аспектів: діяльнісного, сутнісного та цільового, що дозволило глибше осмислити роль функцій у різних системах;

– наукові уявлення про зовнішні функції держави, як головні напрями діяльності держави, що розкривають її сутність, лежать у сфері її зовнішньої політики та зумовлені метою забезпечення найбільш сприятливих зовнішніх умов для існування й розвитку держави;

– підходи до напрямів вдосконалення нормативно-правової бази забезпечення зовнішньої функції держави на основі зарубіжного досвіду;

дістали подальшого розвитку положення щодо:

– еволюції зовнішніх функцій Угорщини в контексті історичних змін і нових викликів у глобальному середовищі;

– специфіки структури зовнішніх функцій в Україні та Угорщині, що залежить від історичних, політичних і соціальних контекстів;

– механізму реалізації зовнішніх функцій в Україні, Угорщині та країнах ЄС, який базується на комплексному підході, що враховує: політичний контекст, міжнародні зобов'язання та внутрішню організацію. Це дозволяє кожній країні адаптувати свою зовнішню політику до змінюваних умов та викликів на міжнародній арені.

4. Теоретичне значення результатів дисертації. Сформульовані у дисертаційному дослідженні положення, висновки, рекомендації та пропозиції розширюють і поглиблюють розуміння національно-правових традицій України та Угорщини, а також дають можливість порівняти специфіку теоретичних основ інституційного забезпечення зовнішніх функцій в обох державах з використанням європейського досвіду в сучасній практиці державотворення. Результати дослідження свідчать про особистий внесок дисертанта в юридичну науку та характеризуються єдністю змісту.

5. Практичне значення результатів дисертації. Сформульовані у дисертаційному дослідженні висновки можуть бути використані: у науково-дослідній сфері – для подальшого здійснення наукових розробок проблемних

питань, присвячених забезпеченню зовнішньої функції держави; у правотворчості – для підготовки проєктів нормативних актів у сфері визначення зовнішніх орієнтирів Української держави; у правозастосовній діяльності – для вдосконалення практичної діяльності органів публічної влади щодо реалізації зовнішньої функції держави; у навчальному процесі – при підготовці підручників та навчальних посібників з дисциплін «Теорія держави і права», різноманітних спецкурсів, які передбачають розгляд питань, пов'язаних із забезпеченням зовнішньої функції держави.

6. Особиста участь автора в одержанні наукових і практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі. Дисертація є самостійною науковою працею, в якій обґрунтовано стан наукової розробленості теоретичних засад інституційного забезпечення зовнішніх функцій держави на основі аналізу досвіду України та Угорщини.

Дисертаційне дослідження виконано на кафедрі теорії та історії держави і права Вищого навчального закладу «Університет економіки та права «КРОК». Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри державно-правових дисциплін Корольова Вікторія Вікторівна.

Розглянувши звіт подібності щодо перевірки на плагіат, рецензенти дійшли висновку, що дисертаційна робота Горбаченко О.В. є результатом самостійних досліджень і не містить елементів плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають посилання на відповідне джерело. Дисертація характеризується єдністю змісту та відповідає діючим вимогам її оформлення.

7. Список опублікованих праць за темою дисертації. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли своє відображення у 25 наукових працях, 11 статей опубліковано у наукових фахових виданнях України, 2 статті – у закордонних виданнях, що додатково відображають наукові результати дослідження, а також 12 публікацій, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Статті у періодичних наукових фахових виданнях:

1. Горбаченко О., Ткач Д. Генезис зовнішніх функцій Угорської держави від її створення до Першої Світової Війни (історико-правовий аспект). *Наукові записки Інституту Законодавства Верховної Ради України*. 2021. Випуск 4. С. 104-112. (0,38 друк. арк., внесок здобувача 50 %).

2. Горбаченко О. Історико-правовий аспект становлення зовнішньої функції України: від до державних утворень до козацтва. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. Серія Право. 2022. № 13(25). С. 28-36. DOI: [10.33098/2078-6670.2022.13.25.28-36](https://doi.org/10.33098/2078-6670.2022.13.25.28-36) (0,37 друк. арк.).

3. Горбаченко О. Порівняльно-правовий аналіз зовнішніх функцій України та Угорщини: імплементація досвіду (частина 1). *Науковий вісник*

Ужгородського національного університету. Серія Право. 2022. № 72(1). С. 24-30. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.72.4> (0,3 друк. арк.).

4. Горбаченко О. Порівняльно-правовий аналіз структури зовнішніх функцій України та Угорщини: імплементація досвіду (частина 2). *Аналітично-порівняльне правознавство ДВНЗ «Ужгородський національний університет»*. 2022. № 4. С. 392-397. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2022.04.70> (0,3 друк. арк.)

5. Горбаченко О. Моделі інституційного забезпечення зовнішніх функцій України та Угорщини в контексті конституційно-правових підходів їх виокремлення. *Науково-інформаційний вісник Івано-Франківського університету права імені Короля Данила Галицького*. Серія Право. 2022. № 14(26). С. 8-18. DOI: [10.33098/2078-6670.2022.14.26.8-18](https://doi.org/10.33098/2078-6670.2022.14.26.8-18) (0,41 друк. арк.)

6. Горбаченко О. Особливості механізму реалізації зовнішніх функцій держави: уніфікація стандартів ЄС, України та Угорщини. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія Право. 2023. № 75(1). С. 27-34. DOI: <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2022.75.1.4> (0,33 друк. арк.).

7. Горбаченко О., Ткач Д. Генезис зовнішніх функцій Угорської держави від 2004 року до сьогодні (історико-правовий аспект). *«Часопис Київського університету права» Інституту держави і права ім. В.М. Корецького*. 2022. № 2-4. С. 174-179. DOI: <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2-4.2022.32> (0,3 друк. арк., внесок здобувача 50 %).

8. Горбаченко О. Порівняльно-правовий аналіз досвіду України та Угорщини в питанні забезпечення зовнішніх функцій: сфера інвестицій. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. Серія Право. 2023. № 1. С. 402-407. DOI: [10.31733/2078-3566-2023-1-402-407](https://doi.org/10.31733/2078-3566-2023-1-402-407) (0,25 друк. арк.).

9. Горбаченко О., Корольова В. Порівняльно-правовий аналіз формування зовнішніх функцій в період президенства Леоніда Кравчука та Леоніда Кучми. *Збірник наукових праць «Legal Bulletin» Університету КРОК*. 2023. № 7. С. 86-95. DOI: <https://doi.org/10.31732/2708-33X-2023-07-86-95> (0,42 друк. арк., внесок здобувача 50 %).

10. Горбаченко О. Порівняльно-правовий аналіз досвіду України та Угорщини в контексті складових системи інституційного забезпечення зовнішніх функцій держав. *Збірник наукових праць Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника «Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України»*. Серія Право. 2023. № 61. С. 424-438. DOI: <https://doi.org/10.15330/apiclu.61.4.23-4.38> (0,66 друк. арк.).

11. Горбаченко О. Конституційно-правова призма зовнішніх функцій України та Угорщини: теоретико-правові аспекти. *Науковий журнал «Соціологія права» Інституту законодавчих передбачень і правової експертизи, Інституту держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, Юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка та Всеукраїнської громадської організації «Асоціація*

українських правників». 2023. № 1-2. С. 29-33. DOI: <https://doi.org/10.37687/2413-6433.2023-1-2.4> (0,20 друк. арк.).

Статті у міжнародних наукових виданнях, що додатково відображають наукові результати дослідження:

12. О. Horbachenko Comparative-legal analysis of external functions of Ukraine and Hungary: implementation of experience (part 2). Scientific Center of Innovative Researches. *Public Administration and Law Review Journal*. Estonia. 2022. Issue 3 (11). Pp. 89-96. DOI: [10.36690/2674-5216-2022-3-89](https://doi.org/10.36690/2674-5216-2022-3-89) (0,33 друк. арк.).

13. О. Horbachenko External function of the hungarian state as a constitutional and legal category. Scientific Center of Innovative Researches. *Public Administration and Law Review Journal*. Estonia. 2022. Issue 2 (10). Pp. 51-61. DOI: [10.36690/2674-5216-2022-2-51](https://doi.org/10.36690/2674-5216-2022-2-51) (0,46 друк. арк.).

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

14. Горбаченко О. Історико-правовий аналіз зовнішніх функцій Угорської держави в період від Першої Світової Війни до 2004 року. Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень: матеріали II Міжнародної наукової конференції. «Європейська наукова платформа» «ЛОГОС». 2021. С. 94-98.

15. Горбаченко О. Міжнародно-правові передумови визнання українського суверенітету. Innovations and prospects of world science. Proceeding of II International scientific and practical conference. 2021. С. 603-610.

16. Горбаченко О. Міжнародно-правовий аспект утвердження України світовим Естеблїшментом. Globalization of scientific knowledge: international cooperation and integration of sciences. II Correspondence International Scientific and Practical Conference. 2021. Міжнародний науковий журнал «Гааль науки». 2021. № 9. С. 140-144.

17. Горбаченко О. Міжнародно-правовий розвиток України за часи президенства Леоніда Кравчука та Леоніда Кучми. Наукова конференція «Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку». Університет «КРОК». Київ. 2021. Наявний у: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2021/paper/view/664>.

18. Горбаченко О. Міжнародно-правове становище України в часи президенства Віктора Ющенка та Віктора Януковича. Science of post-industrial society: globalization and transformation processes. Міжнародний науковий журнал «Гааль науки». 2021. № 10. С. 169-173.

19. Горбаченко О. Теоретико-правовий вимір інституційного забезпечення діяльності зовнішніх функцій України та Угорщини. Sur les matériaux de la iii conférence scientifique et pratique internationale «débats scientifiques et orientations prospectives du développement scientifique» (міжнародна науково-практична конференція). Європейська наукова платформа «ЛОГОС». 2022. С. 90-94.

20. Горбаченко О., Ткач Д. Порівняльно-правовий аналіз зовнішніх функцій України та Угорщини в контексті інвестицій. VIII Міжнародна

науково-практична конференція «Економіко-правові аспекти господарювання: сучасний стан, ефективність та перспективи». Одеський національний економічний університет. Одеса. 2022. С. 573-575.

21. Горбаченко О., Ткач Д. Механізм реалізації зовнішніх функцій держави на меті уніфікації стандартів: Угорщина, Україна, ЄС. XI міжнародна науково-практична конференція «правове регулювання суспільних відносин в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови з метою забезпечення сталого розвитку». Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського. Київ. 2022. С. 77-79.

22. O. Horbachenko Models of institutional provision of external functions of Ukraine and Hungary in the context of constitutional and legal approaches to their expression. 2nd International Conference on Relationship between public administration and business entities management. Scientific Center of Innovative Researches. Public Administration and Law Review Journal. Tallinn, Estonia. 2022. Pp. 214-216.

23. Горбаченко О. Інституційне забезпечення діяльності зовнішніх функцій України та Угорщини. IV міжнародна конференція «Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку». Університет «КРОК». Київ. 2022. Наявний у: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2022/paper/view/1341>.

24. Горбаченко О., Корольова В. Зовнішній курс України: сучасний стан та перспективи. V міжнародна конференція «Держава, регіони, підприємництво: інформаційні, суспільно-правові, соціально-економічні аспекти розвитку». Університет «КРОК». Київ. 2023. Наявний у: <https://conf.krok.edu.ua/SRE/SRE-2023/paper/view/1892>.

25. Горбаченко О., Корольова В. Реалізація оборонної функції України: гарантії безпеки. Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні виклики розвитку юридичної науки і практики в умовах воєнного стану та повоєнної відбудови». Навчально-науковий інститут права Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Київ. 2024. С. 557-558.

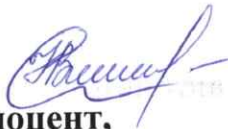
ВВАЖАТИ, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Горбаченко Олександри Володимирівни на тему: «Теоретичні засади інституційного забезпечення зовнішніх функцій держави: порівняльно-правовий аналіз досвіду України та Угорщини», відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (із змінами), наказу МОН України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій» за № 40 від 12 січня 2017 року та пп. 5, 6, 7, 8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії,

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (із змінами)

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертацію Горбаченко Олександри Володимирівни на тему: «Теоретичні засади інституційного забезпечення зовнішніх функцій держави: порівняльно-правовий аналіз досвіду України та Угорщини», до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Головуюча на засіданні
міжкафедрального семінару
декан юридичного факультету,
доктор філософії з права, доцент,
доцент кафедри теорії та історії
держави і права Університету «КРОК»

Наталія СТЕПАНЕНКО

Секретар

Лариса ІВАНЮТА

Підпис А. Соловйової засвідчук
Директор департаменту кадрів Вищого навчального закладу
«Університет економіки та права «Крок»

Олександра Салакун
15 11 2024